

Vikipedi
Özgür Ansiklopedi

İsmail Safa

Bu maddede kaynak listesi bulunmasına karşın **metin içi kaynakların yetersizliği nedeniyle bazı bilgilerin hangi kaynaktan alındığı belirsizdir**. Lütfen kaynakları uygun biçimde metin içine yerleştirerek maddenin geliştirilmesine (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=%C4%B0smail_Safa&action=edit) yardımcı olun. *(Mart 2017) (Bu şablonun nasıl ve ne zaman kaldırılması gerektiğini öğrenin)*

İsmail Safa Bey

İsmail Safa (21 Mart 1867, Mekke - 24 Mart 1901, Sivas), Türk şair, yazar ve eleştirmendir. Yazar Peyami Safa ve gazeteci İlhami Safa'nın babası, siyasetçi Ali Kami Akyüz'ün de ağabeyidir. Zaman zaman "Kâmil" takma adıyla da şiir ve yazılar yazmıştır. Servet-i Fünûn şairlerindendir.

Yaşamı

19. yüzyıl şairlerinden olan İsmail Safa, Türk edebiyat tarihindeki "Tanzimat" ile "Servet-i Fünûn" dönemleri arasındaki kuşaktandır. Dedesi Trabzonlu bir tacir olan İsmail Efendi, babası ise şiirler de yazmış olan Mehmed Behçet Efendi'dir. Anne tarafından aile soyu Fatih Sultan Mehmet'in hocası Akşemseddin'e kadar ulaşan İsmail Safa, babasının görevi sırasında 1867'de Mekke'de dünyaya geldi.

Annesini altı yaşında, babasını ise on bir yaşında kaybetti. 1878'de kardeşleri ile birlikte Mekke'den İstanbul'a geldi. Aile büyüklerinin yardımıyla, erkek kardeşleri Ahmed Vefa (1869-1901) ve Ali Kâmi Akyüz (1871-1945) ile Darüşşafaka'ya kaydedildiler. Okulda başarılı bir öğrenci olmasına rağmen, bir yandan öksüz olmanın getirdiği hüzün, diğer yandan kardeşlerinin kendisine yüklediği sorumluluk, o yılların sıkıntılar içinde geçmesine neden oldu.

1886 yılında Darüşşafaka'yı bitirerek Evkaf Nezareti'nde bir memuriyete girdi. Az bir zaman sonra da İstanbul Telgrafhanesi muhabere memuru oldu, 1887 yılında da 'Mekteb-i İdâdî-i Mülkî' son sınıf edebiyat öğretmenliğine getirildi. Ardından 1890 yılında Meclis kaleminde göreve başladı. Bu arada 1893 yılında veremden ölen ilk eşi Refia Hanım'ın kaybı, şairi derinden etkiledi.

İkinci evliliğinin hemen sonrasında, 1895'te bu defa kendisi verem hastalığına yakalandı. Doktorların önerisi ile Midilli'ye hava değişimine gitti. İstanbul'a dönüşünde hastalığının iyileştiği düşüncesindeydi.

İsmail Safa, II. Abdülhamid baskısına cephe alan o dönemin aydınlarındandır. Kendi görüşünde olan Ubeydullah Hatipoğlu, Hüseyin Siret Özsever, Tevfik Fikret, Abdullah Cevdet gibi arkadaşlarıyla sık sık toplantılar yapıyordu. O günlerde yazdığı "Ey Halk Uyan" ve "Sultan Hamid'e" adlı şiirleri büyük ilgi, bir o kadar da tepki uyandırdı. Diğer arkadaşları gibi o da, devlet yönetimi tarafından devamlı gözaltında tutuldu.

Sonunda 29 Nisan 1900 tarihinde Sivas'ta bir anlamda sürgün olarak bir göreve atandı. Bu yaşamın getirdiği sıkıntıların üzerine şair, o tarihlerde kızları Selma ve Ulya'yı kısa aralıklarla kaybeder. Acılarını ilk eşinden dünyaya gelen Selâmi, ikinci eşinden dünyaya gelen İlhami ve Peyami ile dindirmeye çalışır.

Bu sıkıntılar üzerine hastalığı yeniden ortaya çıkar ve 24 Mart 1901 tarihinde Sivas'ta vefat eder. "Garipler Mezarlığı"'na gömülür. Ancak, sonraki yıllarda, Sivas milletvekili Yusuf Ziya Başara'nın çabalarıyla cenazesi Garipler Mezarlığı'ndan alınarak, Hacı İzzet Paşa Camisi Mezarlığı'na aktarılır (Havi İzzet Paşa tarafından yaptırılmış olan camidir, ancak caminin adını oluşturan tamlamanın içerisinde Havi olarak değil de Hacı adıyla bilinir). Bir süre sonra bu defa Hacı İzzet Paşa Camisi'nin yıkımına karar verilmesiyle, aynı yıllarda Sivas Lisesi'nde öğretmenlik yapmakta olan, halkbilimci Eflatun Cem Güney'in çabaları ile cenazenin yeri ikinci defa değiştirilerek Ali Ağa Camisi Mezarlığı'na gömülür.[1][not 1]

Eserleri

Şiir kitapları

- Sünühat (1889)
- Huz mâ Safâ (1891)
- Mağdûre-i Sevdâ (1891)
- Mevlid-i Peder-i Ziyâret (1895)
- Mensiyyât (1896)
- Hissiyât (Ölümünden sonra, 1912)
- İntâk-ı Hakk'ın Tahmisi (Ölümünden sonra, 1912)

Edebi eleştiri kitapları

- Mülâhazat-ı Edebiyye (1897)
- Muhâkemât-ı Edebiyye (Ölümünden sonra, 1913)

Çeviri kitabı

- Vehâmetli Sevdâlar (Kardeşi Ahmed Vefa ile birlikte, Emmanuel Gonzales'ten çeviri)

Kaynakça

1. İsmail Safa - Alâattin Karaca (Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990)
2. Şairler ve Yazarlar Sözlüğü - Şükran Kurdakul (Bilgi Yayınevi, 1973)

3. Edebiyatımızda isimler sözlüğü - Behçet Necatigil (Varlık Yayınları, 2000)

Dipnotlar

1. ^ İstasyon Caddesinin Yapılışı! (https://www.sivasbulteni.com/haber-istasyon-caddesinin-yapilisi-36004) 18 Mart 2025 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20250318033549/https://www.sivasbulteni.com/haber-istasyon-caddesinin-yapilisi-36004). başlıklı yazı - Sivas Bülteni, 06/02/2019 (Yazı içerisinde caminin adı ve yaptıran kişinin adı doğru olarak geçmekte, ayrıca İsmail Safa'nın mezarının nasıl taşındığından bahsedilmektedir.)

Notlar

1. ^ Alıntı: "Hacı İzzet Camii, Sivas'ta uzun süre valilik yapan Havi İzzet Paşa tarafından 1860'larda yaptırılmış, 1930 senesinde de yıkılmıştır. Havi İzzet Paşa 1893 yılında Edirne'de 73 yaşında vefat etmiştir. Paşanın cami için yaklaşık 40.000 altın harcadığı söylenir. Valilikte çalışanlar burada namaz kıldıkları için camiye halk arasında Saray Camii denmekteydi. Açılacak olan yolun (cadde) üzerinde bulunan Hacı İzzet Paşa Camii yıktırılmadan önce haziresindeki mezarlar açıldı. Kemikler ayrı ayrı bez torbalara konulduktan sonra Halifelik Mezarlığı'na, Peyami Safa'nın babası İsmail Safa'nın kemikleri ise bir tabuta konulduktan sonra bando eşliğinde Ali Ağa camisinin haziresine götürülerek defnedildi. Tarihi camii yıkıldığında takvim yaprakları 1930'u gösteriyordu." (Kaynak: "İstasyon Caddesinin Yapılışı!" başlıklı yazı - Sivas Bülteni, 06/02/2019)

G · T · D (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%9Eablon:Peyami_Safa&action=edit)

Peyami Safa	
Roman	*Sözde Kızlar* (1922) · *Şimşek* (1923) · *Mahşer* (1924) · *Bir Akşamdı* (1924) · *Süngülerin Gölgesinde* (1924) · *Bir Genç Kız Kalbinin Cürmü* (1925) · *Cânân* (1925) · *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* (1930) · *Fatih-Harbiye* (1931) · *Attilâ* (1931) · *Bir Tereddüdün Romanı* (1933) · *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949) · *Yalnızız* (1951) · *Biz İnsanlar* (1959)
Hikâye	*Piyano Muallimesi* (1910) · *Bir Mekteplinin Hatırası, Karanlıklar Kralı* (1914) · *Gençliğimiz* (1922) · *Siyah Beyaz Hikayeler* (1923) · *Ateş Böcekleri* (1925) · *İstanbul Hikayeleri* (tarihsiz)
Piyes	*Gün Doğuyor* (1937)
Yayınlar	*Yirminci Asır* (1919) · *Hafta* (1934) · *Kültür Haftası* (1935) · *Türk Düşüncesi* (1953)
Aile	İsmail Safa (babası) · Ali Kami Akyüz (amcası) · İlhami Safa (ağabeyi) · Behçet Safa (yeğeni)
Diğer	*Cingöz Recai* · *Peyami Safa kronolojisi* · *Peyami Safa bibliyografyası*
Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı	